

Polom kolonijalnih carstev prizadeva zapadu velike skrbi

Ekonomski problem Zed. držav je dobavljanje surovin iz dežel, ki so se izmuznile izpod "zapadnega imperializma" in šle v "komunizem"

Ko gospodinja odpira kanto, v kateri je sadje, ali meso, ali juha in tako bi naštevati lahko brez konca in kraja, od kje je tista kovina?

Mi nimamo rudnikov kositra. Ni je dežele, ki bi imela tolikšno industrijo prezerviranja sadja, mesa, juh, sočivja — itd., kot jo imajo Zed. države.

Od kje dobivamo material za "kante"? Kositra v Zed. državah nimamo, četudi je naša dežela na prirodnih bogastvih izredno bogata. Nad 75 odstotkov smo ga kupovali ali pridobivali iz krajev na daljnem vzhodu, ki je sedaj večinoma pod vladno komunistično Kitajsko. Ostalih 25 odstotkov pa smo ga prejeli iz raznih drugih dežel, nekaj od tega iz Kanade.

Komunistična kitajska vlada bo sicer rada prodajala to kovino i v naprej nam, toda ne prej, da uredimo z njo diplomatske odnose. Šele nato se začne pogajanja za novo ekonomsko pogodbo, ker stara, sklenjena s poraženim Čiang Kaiškovim režimom, je črtana.

Tukajšnja industrija za izdelovanje posod vseh vrst, ki so iz kositra, želi čimhitrejši izhod iz problema, ali naj nadaljuje, ali naj se spet vrne v nadomestila, kakor med vojno.

Kako enostavno je, ko si zaželiš kake posebne hrane, ali jo rabiš pripraviti v naglici, pa kupiš juho, ali kar koli, magari fižol, vse že pripravljeno v "kantah." Pogreješ, in stvar je pri kraju.

In dve tretjini kositrne rude je na daljnem vzhodu — največ pod komunistično kontrolo. Zed. države so njen glavni odjemalec.

Tudi od drugih surovin smo odvisni.

Kositer kajpada ni edina surovina.

Ali vam je naročnina potekla...?

Tekoča številka Proletarca je

2195

Ako je številka tik VAŠEGA imena NA NASLOVU NA PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje.

Prosim, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na pošti!

POSTANEK TISKA IN NJEGOV EDANJE SVETOVNI POMEN — PO 500 LETIH

Ko je Johan Gutenberg v decembru pred pet sto leti prvič oznanil, da se mu je posrečilo izmisliti pisemsko črko — delal jih iz lesa — in ob enem izmisliti "stroj", na katerem bo tiskal sveto pismo ali kar se, se je svet za "navico" prav malo brigal. Pravzapravi nič.

Kdo pa je one dni sploh znal čitati?

Ljudstvo je bilo nepismeno — le aristokracija se je učila četkati po pergamentih.

In primitivni ljudje pa so delali svoje pisbe na brezovem lubju ali kar še drugega so mogli dobiti, da se je moglo kaj napisati nanj.

Pet sto let se ne zdi dolga doba. Pa je, kar se dobe pred pet sto leti tiče.

Iznajdba črk in stroja za tiskanje je bila ob početku skoro neopaženo mimo. Bogataši so svoje stroške šolali ustmeno z najetimi učitelji in glavna briga jim je bila "elegančno" vedenje. Sicer je bila pisava pred pol tisočletjem že zelo znana in razširjena stvar, in že davno prej. A vse je bilo narejeno na roko, namreč napisano z roko.

Johan Gutenberg pa je vse to spremenil, ne da bi se zavedal, kako velikanski skok je storil s svojo iznajdbo v razvoju civilizacije in svetovne zgodovine.

Od kraja je šlo vse z ročnimi stroji. Vlagal si črke z roko, strani dobro pritril, da se ni kakšna črka izmuznila ven, in potem rabil "stroj", ki ti je s silno počastnostjo izluščeval list za listom. Jemati si jih moral ven z roko. Mehanizma ni bilo, samo čnilo stroja se je obdrnilo ob papir in tako je prišla ven "na svitlo" knjiga ena za drugo in po več stoletjih tudi slovenska knjiga.

In zatem pa tudi prvi slovenski časopis.

V Proletarcu, v Američkem družinskem koledarju ter v Majskem glasu je o postanku naše tiskane besede bilo pribečnenih že mnogo podatkov.

Kaj pa sedaj z našim tiskom?

Kaj z našo književnostjo v Ameriki?

Koliko listov v slovenščini si bomo še ohranili?

Namreč v Ameriki?

V Kanadi smo že vse izgubili. Izhajajo še "Jedinstvo", ki piše po navodilih kominforma. Je le nekaj slovenskega v njemu, drugo gradivo je v srbohrvaščini.

V Južni Ameriki so restrikcije ubile še vsak napreden slovenski list. Glavni poskusi z njimi so bili narejeni v Buenos Airesu. Sedaj sme tam nemoteno izhajati samo še katoliški list v slovenskem jeziku.

Kaj pa v Zed. državah?

Imeli smo tu že nešteto slovenskih listov, med njimi tudi take, ki so zabavali čitatelje s humorjem.

Vse to je preč.

Imamo še štiri dnevnik, ki pa niso več dnevniki, ker izhajajo le po pet dni v tednu in kadar so vmes prazniki niti po toliko ne.

Le eden izmed njih še dela dobiček — največ s tiskarno in pa s silnim zamahom energije beguncev, renegatov, ter s pomočjo Trumanove doktrine.

Drugi trije še rinejo z dneva v dan in beležijo izgube, ki jim jih pokrivajo bodisi dohodki njihovih tiskaren ali pa subvencije podpornih organizacij, oglašali ali kar že.

(Konec na 2. strani.)

Ameriška prosperiteta še vedno na vagi

Ponašamo se, da je naš življenjski nivo najvišji na svetu. Sicer bi nam marsikatera dežela lahko ugovarjala, da to ni res — ker da tudi na Švedskem, v Švici, v Belgiji, na Nizozemskem, v Danski, v Angliji itd. so tudi navadni delavci preskrbljeni s socialno zaščito in njihova življenska raven (standard of living) ni nič slabša kot v Zed. državah. Priznavajo pa, da je v Zed. državah na milijone delavcev, ki imajo visoke zasluzke in žive akoro po aristokratsko. A ob enem poudarjajo, da imamo tu — v naši takozvani najbogatější deželi — milijone ljudi, ki so podhranjeni, brez dostojnega zasluzka, v brezposelnosti in brez vsake zdravstvene zaščite.

V letih depresije — saj se je še spominjate, je polovica prebivalcev te dežele — odraslega namreč — imela povprečno manj kot tisoč dolarjev letnih dohodkov.

Potem je ta povprečna mera polagoma rasla in se zelo zvišala šele med vojno. Toda vrednost dolarja je pa-

dala in tako se je dogodilo, da kar si prej dobil za dva dolarja, si moral po novem plačati tri dolarje in tudi več.

To je ekonomsko stanje izravnavosilo in tak položaj nestabilnosti imamo sedaj, brez gotovosti, da pride v kratkem na trdn tla.

V letu 1948-49 je bilo v tej deželi še vedno osem milijonov družin in posameznikov, ki so imeli manj kot tisoč dolarjev dohodkov na leto. In ako preudarite, kako malo se more kupiti z \$20 na teden, pa razumete, kaj to pomeni za ljudi, ki bi radi dostojno živeli, pa s \$20 na teden nikakor ne morejo.

Družina z omenjenimi dohodki mora potrošiti najmanj \$15 na teden za živež. Ni mnogo, ker si gospodinja pomaga z najcenejšimi grocerijami in mesninami. Ostane ji še pet dolarjev za druge njune stvari. Torej veliko premalo, če bi hotela imeti udoben stanovanje ter razne druge ugodnosti. In kaj pa obleka!

Kadar toliko milijonov ljudi nima priložnosti zadosti zaslu-

žiti za udobje svojih družin, tudi ne more pokupiti tega, kar je na prodaj za udobje.

Ista statistika pravi, da niti z \$2.000 dohodkov ne more družina živeti tako kot se bi spodobilo zanjo. In ugotavlja, da je v tej deželi ena tretjina družin, ki ne dosežejo vsote \$2.000 na leto.

Senator Sparkman (demokrat iz Alabame), ki načeljuje odseku za pospeševanje ljudskega blagostanja, se čudi, saj tako je rekel on sam, čemu naj bi imelo tolikšno število družin tako majhne dohodke. Pravi, da ako je to vzrok pojemanju ameriške nakupne moči v svoji notranjosti, potem je treba dognati, čemu in zakaj.

Torej nova preiskava. To bo stalo mnogo denarja, a če bo tako raziskovanje problemu, ki ga imamo pred sabo, kaj koristilo, je pa drugo vprašanje.

Kajti treba je odpraviti vzroke, ki povzročajo, da mora milijone družin živeti v mizeriji, dasi si prizadevajo priti na lestvo pravega ameriškega življenjskega standarda.

Prehod v novo leto — draginja ostala še vedno "po starem"

Ena izmed mnogih obljub zvezne vlade, ki je ostala neizpolnjena, je tista o znižanju cen življenjskih potrebščin. Pocenili so se sicer nekateri pridelki, toda vlada je farmerjem doplačala, da niso bili na izgubi vsled njih. V bivšem zasedanju zveznega kongresa je bilo sklenjeno, da se bo to subvencioniranje nadaljevalo.

Biro za delavske statistike, ki pripada Labor departmentu zvezne vlade, pravi, da so se cene življenjskih potrebščin dvignile od junija 1946, ko je kongres ukinil kontrolo nad njimi, povprečno 26 odstotkov.

A dohodki delavcev pa so v isti dobi vzlic raznim zvišanjem mezde šli navzdol. Deloma vsled nestalne zaposlenosti, nekaj zaradi stavk in raznih drugih vzrokov.

Povsem druga slika pa je glede korporacij, oziroma njihovih dobičkov.

Isti vladni vir pravi, da bodo profiti raznih družb letos — namreč v letu 1949, okrog polovice višji kakor pa so bili v letu 1929. In višji kakor pa so bili lani, z izjemo onih korporacij, katere so bile prizadete deloma vsled stavk ali pa radi začasne "recesije".

Toda njihni posamezni lastniki pa so obogateli v raznih spekulacijah in njihove profite bodo ali so že morali plačati konzumenti.

Tisti, ki kupujejo hiše, ali si iščejo stanovanj, tudi vedo, da ni o obljubah za rešitev tega problema še nobenega sluha. Nove hiše sicer grade, kakor tudi cene vladne stanovanjske predelave, toda je vse tako drago — da tudi ako človek v vladnem hišnem podvzetju dobi svoj stan po zmerni ceni — morajo različni plačati drugi davkoplačevalci.

In potem je ob koncu leta na spekulativnem trgu nastala podražitev kave. Čemu? Zato, ker je sedaj ves kavin trg v posesti monopola, ki je združen s tukajšnjimi prekupci in pa z magnati v Braziliji in drugje, kjer se prideljuje kavo v velikih množinah.

Kartel, kadar je mednarodno organiziran, lahko ustvari "umetno pomanjkanje" s primerno reklamo, dvigne cene — gospodinjje v Zed. državah, kjer je za kavo največji trg na svetu, pa hite v trgovine in pokupijo kavo v zavojih in v kantah — misleč, kdor prvi pride, bo imel — drugi, počasnejši, bodo pa čakali in jo drago plačali.

V zalozah je kave toliko, da jo brazilska vlada še vedno usipa v morje, pod pretezo, da s tem ščiti pridelovalce. A v snici varuje le one plantažnike,

(Konec na 3. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Rim bo imel v letu 1950 bogato žetev. To bo namreč sveto leto. Pričakujejo, da pride tja par milijonov romarjev iz vseh katoliških krajev po svetu. Najbolj se Vatikani in trgovski Rim radujeta romarjev iz Zed. držav, pa tudi iz Kanade, ker oni imajo dolarje in smejo jih vzeti s sabo kolikor jih pač zmorejo. V drugih državah pa so regulacije. Smeš vzeti le toliko in ne več. Vzlic temu bo prodanih na milijone svetinj, podobice svetnikov, razglednic, mašnih knjig itd. In kajpada, vse to bo blagoslovljeno! Drugače v očeh vernikov nima prave veljave. Romanje se bo vršilo skozi vse leto, ker če bi vsi romarji naenkrat prišli, bi v Italiji ne bilo dovolj prostora zanje. Rim torej letos še ne bo bankrotiral.

"Svobodna beseda" pravi, da so prišli k titovcem vasovat tudi trockisti in se norčuje iz tega. Ampak če se bi "S. B." ozrla okrog sebe, bi izprevidela, v kako pisano družbo je ona zašla. Prav nobenega vzroka nima biti ponosna nanjo. In trije jugoslovanski kominformni listi v Zed. državah in v Kanadi jo v napadanj Tita celo prekašajo.

Geo. S. Wuchinich v Pittsburghu pravi v svojih člankih, kako agenti "Titove klike" potujejo po Ameriki in razpisajo dolarje, ki so jih "izmolzli" iz jugoslovanskega ljudstva, dočim narod tam strada. A bili so časi, ko Wuchinichu Tito še ne bil "klika" temveč junak, revolucionar in vzor komunistov. Tudi tedaj so njegovi "agenti" rovarili po Ameriki in nekaj Wuchi-

nichevih prijateljev pa je bilo povabljenih v Beograd. In tudi takrat je bilo ljudstvo v Jugoslaviji v pomanjkanju, ne šele sedaj. Razlika je le, da je bil Tito takrat poveljevan, sedaj pa se je kominformu zameril in Wuchinich se mora držati linije ali pa bi ga njegovi ljudje proglasili za "fašista" in za Titovega "gangsterja".

Pij XII. bo v svetem letu napravil tudi razlago o Marijinem vnebovzetju. Cerkev uči, da ko je umrla, so prišli angeli ter jo odnesli v nebo. Nekoč verniki o tem niso prav nič dvomili. Sedaj je pa celo v katoliških solah o tem neprijetno pripovedovati. Dijaki, pa če so še tako pobožni, ne verjamejo, da bi te mogli angeli kar tako pobrati iz rakve ter te odnesti v višave. In tako si bo cerkev iz svoje "nezmotljivosti" našla izhod z novo razlago tega čudežnega vnebovzetja.

Josip Stalin je v sredo 21. decembra praznoval svoj sedemdeseti rojstni dan. Darov je prejel iz raznih dežel po svetu in od ljudstva Sovjetske zveze kot jih še ni nihče doždal v toliki obilici. Bilo jih je cele vlake. Na obisk k njemu so ob tej priliki prišli predsedniki vlad svetovskega bloka, med njimi predsednik nove kitajske vlade, ki je pripeljal s sabo pet vagonov daril. In res ima Stalin za sabo zelo pisano življenje. Država, kateri načeljuje, je prestala strahovito vojno. Sedaj USSR s Stalinom vred gleda z največjimi

(Konec na 3. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Tu v uradu se ob zaključku leta spominjamo posebno onih naših pionirjev ter agitatorjev, ki niso na fronti nikoli klonili. Bili so Proletarčevi partizani v borbi od začetka in bodo ostali ako se jim zdravje vrne. Pri tem imamo v mislih posebno Antona Zornika v zapadni Penni, skromnega človeka z veliko dušo. Rad je govoril — ako je le mogel, se je prerinil v govorniški spored na kakršnikoli prireditvi ter oglašal svoje "duševne medicine", ali kot je včasih dejal, dušno hrano — in pri tem omenjal Proletarca in Prosveto, razne angleške delavske liste ter knjige. Sedaj je Tone slabega zdravja in ne more več na pot kot je šel pred leti po tedne in tedne v zametih, v mrazu in v vročini.

V severni Minnesoti je vršil slično delo John Teran. Postal je agitator Proletarca še predno je začel izhajati — torej že leta 1905. Za svoje prepričanje je veliko pretrpel a ker je bil energičen in podjeten, po poklicu krojač, in ni se bal tudi nikakega drugega dela, je v oni dobi bil zmožen vztrajati tudi v takratnem reakcionarnem, fevdalnem kraljestvu jeklarskega trsta. Skupno s par drugimi rojaki in s Finci so ustanovili socialistično gibanje, zadružništvo in poskušali z unijo, ki pa so v stankah bile razbite in posrečile so se šele pod pokojnim F. D. Rooseveltom.

Ta naš pionir John Teran je sedaj že par let težko bolan. Sporočeno nam je bilo, da je bil premeščen iz bolnišnice na Elyju v okrajno bolnišnico na Virginio, Minn. Njegova soproga nam piše, da je bila tista vest netočna, da je on še vedno v bolnišnici na Elyju in nas ob enem graja radi pomote.

Ako bi kaj pomenilo, ali kaj pomagalo, jima bi rekli, "srečno novo leto", a bila bi to zanj le prazna fraza. Vseeno — vsi, ki ju poznajo, simpatizirajo z njima v njihovih težkih dneh — ker taka je pač srčna kultura.

Kot je rekel Anton Udovič nedavno v svoji koloni — pazite na zdravje, ako ga imate.

Mnogi ga izgube po svoji krivdi, nista pa ga ta dva naša pionirka delavca — Anton Zornik in John Teran. Težko življenje in aktivnosti za druge sta jima pripomogla v morje bolezní.

In pri nas? V premembi datuma ne bo nobene razlike, ker iste težave nas bodo spremljale 1. januarja kot smo jih imeli 31. decembra.

A vsem vam, ki ste nam letos pomagali, iskreno priznanje za vaš trud in požrtvovalnost, in pa voščilo z željo, da nam bi pomagali v naših nalogah prav tako krepko tudi v letu 1950.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka
popoldne za priobčitev v številki naslednjega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Anton Udovich

SUBSCRIPTION RATES:
United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2381 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

FORDOVA DRUŽBA V LUČI DOBRODELNOSTI

Multimilijonarji imajo običaj, da si kar sami postavijo spomenike. Zapuste ali pa že v življenju dajo milijone za muzej, ki naj nosi ime bogatega dobrotnika, dajo za ustanovitev ribnjaka, za zvezdnoznanstveni muzej, za industrijski muzej itd. Pa tudi za zgraditev krasnih vodomotov, bolnišnic, knjižnic in kdo ve kaj še vse.

Cerkva seveda tudi ne prezre. Tako so tudi Fordovi milijoni našli izhod iz obdavnjenj s tem, da so prepisani na ustanovo, ki nosi ime "Ford Foundation". Namen ji je, kot pravi v svojem čarterju, prejemati in upravljati dohodke in svrhu podpiranja znanosti, umetnosti, splošnega izobraževanja in drugih stvari v prid ljudske blaginje.

Ta Fordov "Foundation" je bil ustanovljen 1. 1936. Oznani ga je Edsel Ford, sin Henry Ford in oče sedanjega lastnika njihove ogromne avtne industrije, Henryja Ford II.

Od kraja so dali vanj le nekaj malega za začetek. Izplačali se nič v omenjene namene. Edini stroški do sedaj so bile plače.

Henry Ford II. je ta fond zvišal v veliko bogastvo. Časniški magnat John S. Knight, ki ima en dnevnik tudi v Detroitu, pravi, da znaša okrog \$205.000.000. In pa da poseduje ta dobrodelni in kulturni sklad 95 odstotkov vseh Fordovih delnic.

Tu pa se prično zvijače. Predno jih je Ford prepisal na drugo ime — namreč na omenjeno ustanovo, je poskrbel v čarterju za legalizirano določbo, ki pravi, da so vse te delnice upravičene le do DIVIDEND, nimajo pa glasovalnega privilegija.

Ostalih pet odstotkov delnic si je Ford ohranil v svoji posesti in samo te imajo na obnem zboru privilegij — vsaka delnica šteje en glas.

Davčni ljudje v Internal Revenue niso bili nič kaj zadovoljni, kajti Utele Sam pride s takimi dobrodelnostmi velekapitalistov ob milijone dohodkov, ki jih potem mora iskati drugje.

Tako je torej Fordova avtne industrija postala pravzaprav last kulturne in naučne ustanove, vredna \$205.000.000, a predseduje ji Henry Ford II. in on imenuje v njo direktorje ter upravitelje. In ob enem obratuje svoje tovarne po svoji volji, čeprav ima samo pet odstotkov delnic. Internal Revenue, ne druge oblasti mu nič ne morejo radigata, ker vse transakcije so legalne — in vendar, kaj pa bi mu hotele, če pa je podaril za \$205.000.000 svojih delnic zavodu, ki ni bil ustanovljen za prireditvi profit temveč koristiti človeštvu?

Samo multimilijonarji si morejo privoščiti take "spase" ne da bi jih kaj stalo. In verjemite, privoščijo si jih!

SOCIALISTIČNE STRANKE PO SVETU NA ZGODOVINSKIH RAZPOTJIH

V Italiji se je izvršil po vojni v socialistični stranki razkol. Pietro Nenni, ki je smatran za levičarja, je bil vodja stranke. V nji je propagiral sodelovanje s komunistično stranko in njegov program je bil sprejet. Sodelovanje je bilo uspešno, ker je bilo usmerjeno po načelu neodvisnosti vsake izmed obeh strank. Toda ko se je pričela v Italiji, na iniciativo Zed. držav, in v drugih državah po svetu ogromna ofenziva proti "komunizmu", je omarila med drugimi tudi desničarsko strujo italijanske socialistične stranke. Tej je in ji še načeljuje desničar Saragat. Velja za zelo sposobnega in osebno je poštenjak.

Toda s svojo taktiko je uspel zaneti razkol v socialistični stranki — ustanovil je svojo desničarsko socialistično delavsko stranko in odšel s sabo tudi okrog trideset poslancev socialistične stranke, ki so bili njeni predstavniki v parlamentu. Vsi drugi so ostali zvesti levičarski Nennijevi stranki in ob enem njenemu programu za sodelovanje s komunistično stranko v takih stvareh, ki so po njenem mnenju koristne Italiji, ne pa da bi igrala v roke kak drugi — katerikoli državi, v njene posebite ekonomske, imperialistične ali politične namehe.

Nennijeva stranka ni po razkolu s Saragatom nič več izgubila — ne v številu poslancev, ne v svoji bojevnosti.

Saragat pa je šel s svojimi tridesetimi poslanci v parlament s kompromisom in tako je bila njegova struja povabljena v koalicijsko vlado pod de Gasperijem ter dobila menda od kraja tri portfelje.

Premier de Gasperi je načelnik takozvane krščansko-demokratske stranke. Vsakdo ve, da je to politična podružnica Vatikana. V zbornici ima večino sam po sebi in na svoji nedavni konferenci njenega odbora se je bavila največ z vprašanjem, ali naj idejo koalicijske vlade, ki je koalicijska itak le po imenu, odvzre, in sama prevzame vso odgovornost.

Saragatovi člani v vladi z njim vred so morali v minulem poletju iz nje izstopiti, prvič, ker niso imeli v nji drugega kot portfelja, a v glavnem zato, ker socialisti, — desničarski ali levičarski, niso bili še nikoli prijatelji vatikana. Pač pa mu naspotoval in bili proti njemu čestokrat tudi v sovražni propagandi, po pravilu — zoh za zob!

Od desničarske Saragatove socialistične stranke je izstopilo devet poslancev, ki jo oziroma so jo zastopali v državnem zboru. Vsega skupaj jih je imela kot že omenjeno 30. Vsi drugi, kot že rečeno, pa so ostali v levičarski socialistični stranki. Njen vodja Pietro Nenni je dokazal, da je bila njegova, ne pa Saragatova taktika pravilna. In tako je socialistično gibanje v Italiji rešeno zmotnih skokov in ob enem tudi komunistična stranka v Italiji ugajla svojo taktiko tako, da ji bo kooperacija s socialistično stranko olajšana.

Težje gre v Franciji.

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Z UPRAVNIKOVE MIZE

Anton Udovich

Leto 1949 smo zaključili. To je zadnja izdaja Proletarca v tem letu, torej prihodnji izdaja bo že v novem letu. Kaj pa bo novega, v novem letu?

Ali bomo res začeli kaj novega in bomo lahko rekli, da je novo leto res novo?

Ali nismo tudi v preteklosti praznovali te praznike prav tako kot jih letos? Vendar v tem novem letu bo jubilejno leto Proletarca. Dosegel bo lepo moško dobo petinštridesetih let. Težko pot je imel od vsega začetka, kakor ga ima proletarijat na splošno; kljuboval je vsem zaprekam, ki so se mu vrstile skozi vso njegovo dobo in šel polagoma naprej. Včasih je že malo "kašljal" in nasprotniki so mislili — zdaj bo pa po njem! Pa je zopet okrevljal in ni hotel podlež, kakor noče in ne more podlež proletarijat. Vselej mu je zavedno delavstvo priskočilo na pomoč z zdravili iz raznih virov. Tekom svojega obstanka je javnosti naznanil preminulost marsikaterega podpornika in somišljenika. Utrnila se mu je solza, ko je gledal, kako zagrebajo one, na katerih ramah je stal Proletarec. Vendar s težkim srcem je šel naprej; hotel je doseči novo leto, ono leto, ki bo pravica deljuna delavstvu v večji meri kot kdaj do danes. Mnogi zelo dobri delavci tega lista že davno počivajo v zemlji; dobili so se novi, ki so prevzeli to nalogo in jo vršili naprej.

Ali se bodo dobili tudi v bodoče?

Delavstvo je doseglo več kot bi kdaj sanjal pred petinštridesetimi leti. Proletarec je vcepil v svet zavest našega delavstva, da je zahtevalo večji in boljši kos kruha. Med drugimi narodi so pa drugi tujecini listi istega mišljenja vcepili isto med svojimi. In tako je ta tujerodna mešanica delavcev začela borbo za boljši obstanek navadnih ljudi. Proletarec je bil vedno med njimi, jih spodbujal in bodril in tako je šlo naprej, da je delavstvo doseglo svoj nekaj. Četudi ta list ni dobil priznanja zato — kakor tudi ne drugi listi, ki so vršili isto delo, vendar, svojo nalogo so pa le vršili. Ta list je ponosen, če tudi ubog, da je vedno stal na strani zatiranih; in kot mnogi naši oldtajmarji trdijo, da je to edini list, katerega viharji časa niso vrgli s tira. Niso ga zanesli ne v to in ne v ono stran. In kot tak dovršuje lepo starost 45tih let.

Kaj bomo pa storili za njegov god? Ali bi se ne dalo dobiti, saj vsakemu enega naročnika? O tem bomo še kaj več govorili v 1950; zdaj pa s poročilom naprej:

Los Angeles, Calif. — Julia Parkel, oziroma Mrs. Joseph

Ni je bilo bolj mogočne militantne socialistične stranke, pod vodstvom razumnega Leona Bluma, kakor je bila francoska. Sklenila je ljudsko fronto s komunisti — to, kajpada je bilo v raznih političnih krizah po prvi svetovni vojni — ki je nekaj časa uspevala, a reakcija je bila s svojimi vladnimi, vojaškimi in političnimi aparati močnejša in jo je zrahljala toliko, da je razpadla.

Po drugi svetovni vojni je ta nekaj mogočna socialistična stranka zahtevala pritegnitev v vlado za obnovo nove francoske republike tudi komunistično stranko. Zgodilo se je tako. Enako, kakor po prvi svetovni vojni, se je ta sloga razbila tudi sedaj.

V Italiji in v Franciji je deloval in deluje ameriški vpliv s svojimi mamljivimi dolarji. Češ, pomagali vam bomo, če ste za demokracijo, kakršno zastopamo mi, ali pa si sami pomagajte! Tako sta se po tem ekonomskem mamilu vladi obeh dežel iznebile levičarjev in začel se je po raznih religijah akcijah, ki jih je financirala Amerika, takozvani na dolgo let zamišljeni Marshallov plan.

Se vsaka socialdemokratska stranka, ki je šla v koalicijo z buržvaznimi strankami — četudi so od početka ali vanje tudi komunisti, je izprevidela s slednjimi vred, da te buržvazije tolerira le toliko časa dokler misli, da te potrebuje.

Potem ne več. Tudi v Belgiji se ni izkazalo drugače, dasi so baš v nji social-demokrati uspeli v gospodarski obnovi boljše kot pa katerakoli druga dežela v Evropi, nevestvi Švedske in Švice, ki nista bile v vojni.

Ni drugače, kot da socialisti in komunisti v državah izven "železnega zastera" ta dejstva preudarijo ter skupno začno graditi nov red, kateremu v zapadnih državah pravijo "demokracijski socializem".

Parkel (ne vem kako bi se bolj pravilno izrazil, da bi ne bilo kakite zamere) je zopet poslala lepo pismo in naročnini za Johna Ercek, ki je plačal za dve leti in listu v podporo \$1. In za Johna Pavlič iz Gardena, Calif., ki je plačal za eno leto; Joseph in Julia Parkel pa sta dodala \$1. To je takorekoč na Miklavžev račun. V pismu omeni, da sta šla z možem obiskati svoje stare prijatelje in med pogovorjem so prišli tudi na Proletarca, kar je bilo povod, da so bile takoj naročnine na mizi brez vsakega prigovarjanja. Tako je lepo, da kadar te kdo opomni glede naročnine, da se dotičniku malo postreže in nato s smehljajem izroči naročnino — to potem okorajši tisto osebo za še nadaljno agitacijsko delo. Ako ga pa kdo ozmerja, ali se krči, ker rad bi imel list in dolarje, taka stvar zelo slabo vpliva na agitatorja. K sreči naša prijateljica naleti na prave osebe, ali je pa zelo diplomatična, ker zadnjič je kar na lepem dobila dva nova naročnika, zdaj zopet — kar sem zgoraj omenil. Pa to še ni vse. Pripomnila je tudi, da ji je žal, da je tako oddaljena, ker drugače bi prišla pomagat kar bi že pač bilo, samo da bi koledar prej izšel. To je pa res izredna ženska, ki želi dobro in je pripravljen na dejansko dokazati. Res se svet čezdalje bolj zožuje, vendar med Chicago in Los Angelesom je vedno ista razdalja. Vi le storite tam kar morete, mi bomo pa tukaj; nekje se bomo že srečali. Žal, da pismo je bilo prepozno za omembo v preteklem tednu, ker zdaj okoli praznikov moramo vse nekaj dni prej izvršiti. Toliko na znanje onim katerih prispevki niso bili omenjeni v prejšnji številki.

Oakland, Calif. — Anton Tomšič je poslal naročnino za Josepha Koenig iz San Franciscosa; ob enem želi upravniku in uredniku vse najboljše k praznikom kakor tudi najinima "šlof komaratom". Ker sem nemščino že precej pozabil, sem nekaj časa študiral kdo to bil? No, zdaj pa že vem.

Petaluma, Calif. — Jennie Kotzman se je preselila iz Arizona v omenjeno mesto; iz pisma razumem, da je začasno. Tam ima svoje hčere. Poslala je premembo naslova, ob enem naročnino in listu v podporo \$1. In pripomni, da list kot je Proletarec je vreden podpore. Jaz sam dodam, da jo je tudi potreben.

Chicago, Ill. — Tončka Urbanz se je oglašila v uradu, obnovila naročnino in v blag spomnih pokojnega Blaža Kallingerja o katerega smrti smo že poročali.

Bridgeport, Ohio — John Vitez je poslal naročnino za Mika Smerdel iz Blaine, O.

Maple Heights, Ohio — Frank Vrček je poslal naročnino za Johna Kerna, ki je tudi prispeval listu v podporo \$2. In sam F. Vrček pa prispeva \$5 listu v podporo k božičnim praznikom, z najlepšimi voščili. Dodal je tudi nekaj znamk.

Se iz istega mesta. Lukas Gorup je obnovil naročnino za dve leti; z najboljšo željo za bodočnost.

Pittsburgh, Pa. — Anton Čarter je poslal listu v podporo \$2, s pripombo, da prej je navadno A. Zornik prišel na okrog; zdaj pa ga radi bolezni ni in zato sam pošilja ter želi vse najboljše, posebno pa še Zorniku, da bi zopet lahko obiskal svoje znanee in prijatelje.

Rauch, Minn. — Anton Kump je sporočil, da odpotuje v Californijo in kadar si uredi svoj novi stan, bo nam poslal naslov, da mu bomo list pošiljali v novi kraj.

E. Helena, Mont. — Frank Sasek je poslal naročnino za dve leti in listu v podporo \$1.50.

Cleveland, Ohio — Leo Poljšak je poslal članarino Prosvetni matiči za društvo Vodnikov Venec št. 147 SNPJ. To je že za prihodnje leto 1950.

Chicago, Ill. — Progressivne Slovenke krožek 9, so tudi že plačale članarino Prosvetni matiči za prihodnje leto. Izročila Angela Zaitz.

To sta že dve organizaciji, ki sta se kljub temu, da jih nisem obvestil, same spomnile in sklenile na seji, da ostanejo še v bo-

čali, je prispevala listu v podporo \$5.

Se iz našega mesta: Katka Hrvatin je poslala lepo sezonsko karto in s tem voščilom tri nove dolarje, ob enem želi, da bi bil Miklavž zelo radodaren listu. Pošiljka je bila v imenu družine Hrvatin.

Neki neimenovan prijatelj Proletarca je dal listu v podporo \$2, ki ju je izročil Frank Bizjak.

Hinsdale, Ill. — Mary Aučin je obnovila naročnino in dala listu v podporo \$2. Poslala je to v lepi sezonski karti v kateri nam želi obilo sreče v bodočem letu.

La Salle, Ill. — Leo Zevnik je poslal naročnino za Franka Ravnikarja, ki je prispeval listu v podporo \$1. In on (L. Zevnik) je pa prispeval \$2.40.

Peru, Ill. — Fred Malgai je obnovil naročnino.

Waukegan, Ill. — Martin Judnich je poslal naročnino za Antona Gosarja in za Martina Meseca. Listu v podporo so prispevali, Anton Gosar \$2, Martin Mesec \$2, in Martin Judnich \$3.50. Se mu zahvalim za pripombo, kar bo vse urejeno. Ob enem mi je pa tudi sporočil, kako on koledarje prodaja; seveda ne še letnik 1950. Druga leta jih je v jermas naložil, pa hajd na pot. Navadno je burja tako pihala, da ga kar spodnašala in premetovala. Ker ima že šest križev, ga to tudi utruji — če je pa ledeno, pa tudi kozolce prevrača v zabavo onim, ki ga vidijo. Ko pride do svojih odjemalcev, mu ponudijo kozarec vina, ki se mu prileže; to se razume. Malo posesti da na spet naprej, ker v takih slučajih, če človek predolgo sedi pri vinu, navadno se teže hodi; včasih se pa sploh hodi ne da — zato kožuh zapne, kučmo potegne malo nižje in hajd na pot v gumijastih dokolenkah. Pravi, da njemu je vseeno kdaj jih pošljem; on je pripravljen za ta posel. Vem, da bi jih rajši nosil po snegu kakor pa bo vročem soncu.

Se iz Waukegana — Anna Kranc je obnovila naročnino in prispevala listu v podporo \$2, s pripombo, da ga bomo bolj pridno pošiljali.

Canton, Ohio — Blaž Odar je poslal denar za koledar kar je več, pa na račun Proletarca.

Bridgeport, Ohio — John Vitez je poslal naročnino za Mika Smerdel iz Blaine, O.

Maple Heights, Ohio — Frank Vrček je poslal naročnino za Johna Kerna, ki je tudi prispeval listu v podporo \$2. In sam F. Vrček pa prispeva \$5 listu v podporo k božičnim praznikom, z najlepšimi voščili. Dodal je tudi nekaj znamk.

Se iz istega mesta. Lukas Gorup je obnovil naročnino za dve leti; z najboljšo željo za bodočnost.

Pittsburgh, Pa. — Anton Čarter je poslal listu v podporo \$2, s pripombo, da prej je navadno A. Zornik prišel na okrog; zdaj pa ga radi bolezni ni in zato sam pošilja ter želi vse najboljše, posebno pa še Zorniku, da bi zopet lahko obiskal svoje znanee in prijatelje.

Rauch, Minn. — Anton Kump je sporočil, da odpotuje v Californijo in kadar si uredi svoj novi stan, bo nam poslal naslov, da mu bomo list pošiljali v novi kraj.

E. Helena, Mont. — Frank Sasek je poslal naročnino za dve leti in listu v podporo \$1.50.

Cleveland, Ohio — Leo Poljšak je poslal članarino Prosvetni matiči za društvo Vodnikov Venec št. 147 SNPJ. To je že za prihodnje leto 1950.

Chicago, Ill. — Progressivne Slovenke krožek 9, so tudi že plačale članarino Prosvetni matiči za prihodnje leto. Izročila Angela Zaitz.

To sta že dve organizaciji, ki sta se kljub temu, da jih nisem obvestil, same spomnile in sklenile na seji, da ostanejo še v bo-

POSTANEK TISKA IN NJEGOV SEDANJI SVETOVNI POMEN — PO 500 LETIH

(Konec s 1. strani)

Slovenci v Ameriki smo še vzlic temu na dobrem, kajti s časopisjem v našem jeziku se postavimo boljše kot pa marsikatera druga narodnost.

V našem jeziku?

Ne, to bi bilo danes napetno trditi. Dve glasili dveh velikih slovenskih podpornih organizacij sta si dale angleščino za uvodno stran.

Trda nam gre, posebno še takim listom, kakor je Proletarec. Nima oglasov; naročnina mu je nizka in cirkulacija (število naročnikov) majhna.

Kam torej?

Med ameriškimimi državljanji raznih pokolenj jih je veliko, ki si prizadevajo, da si ohranijo v vseh težavah vse kar so si zgradili in da svoje ustanove čim bolj utrjuje. V tem predhaja posebno židje.

Slovenci — v glavnem oni, ki se prištevajo med naprednjake, pa so večinoma navadni delavci in nimajo niti za svoje potrebe zadosti dohodkov. A vseno pomagajo. Le po njihovi zaslugi prehaja PROLETAREC iz svojega starega leta v PETINŠTRIDESETO leto borbe za človečanske pravice in za pospeševanje ljudske izobrazbe.

Ali bomo v letu 1950 kaj storili, da ga bomo ohranili?

Seveda, da bomo!

doče člani te ustanove. Koliko jih še bo?

Barberton, Ohio — V poročilu naročnin glede Joe Sustarica nisem poročal, da je poleg obnove naročnine tudi prispeval 50c v tiskovni sklad. Da sem to prežrl se ni čuditi; saj tako žena pravi, da sem slep in včasih do-da, da sem tudi gluhi; kar pa razni čitatelji mislijo o meni, je pa bolje, da ne vem.

V ta urad je prišlo mnogo voščil iz raznih krajev, ki nam želijo vse najboljše in mnogo uspeha. Mi njim vse najtopleje vračamo.

Zeleč vam vsem zdravo, veselo in srečno novo leto, da bi bilo boljše od preteklega, da bi svetu obetali blagostanje — ne pa atomske bombe, da bi vsem trpečim bilo gorje olajšano, da bi pomanjkanje, ki ga trpi svet, se napolnilo s potrebnimi sredstvi, da bi to kratko življenje ne bilo tako grenko, da bi si želeli konec, kot si ga mnogi že danes:

Z upom, gremo z leta v leto in mislim, da je najboljše tako. Kadar se neha upanje se bodo nehala tudi leta. HAPPY NEW YEAR!!

Omenil sem že, da je bilo treba vse, kar se tiče tiskarne, izvršiti mnogo prej kot običajno. To pa zato, ker je bil v pondeljek praznik. Raditega smo morali list zaključiti v petek. Torej tukaj je še nekaj dodatka z upravniske mize.

Santa Ynez, Calif. — Mike J. Reading je poslal \$5, od tega \$1.50, za koledar \$3.50 pa listu v podporo.

Chicago, Ill. — Frank Demsar je obnovil naročnino, katero je izročil Arley Božičnik.

Waukegan, Ill. — Anna Mahnich, predsednica ženskega društva št. 119 SNPJ, je poslala listu v podporo \$22.50. To je na Miklavžev račun. Prispevali so po \$1, Josephine Prosen, Marion Späcapan, Frances Lenarski, Lina Kucier, Josie Kozina, Mary Krzič, Antonia Bezek, in Mary Zagar. Po 50c: Kristina Kirn, Mary Novak in Rose Koncilja.

Frank Mihévc je prispeval \$3. Društvo 119 SNPJ je prispevalo \$5. In John ter Anna Mahnich \$5. Anna piše, da je to bilo nabrano na seji in po seji v nedeljo 18. dec. Poleg tega tudi žele vsem uspešno novo leto. Vse priznanje temu društvu, ker so se njegova dekleta zavzela na svoji letni seji poleg svojega rednega posla tudi za Proletarca. Koliko sto društev SNPJ je imelo letne seje, pa se niso spomnili tega svojega delavskega lista! Lahko bi se zahvalili tem dekletom v osmih jezikih, vendar ne bi pomenilo nič več kot če rečem — HVALA LEPA!

Detroit, Mich. — Louis Urban je poslal listu v podporo na Miklavžev račun \$5. In kar želi mu bomo radevolje ustregli, ob enem nam vošči vse najboljše v novem letu. Mi mu vse najtopleje vračamo z enako željo.

Trumbull, Mich. — Max Knaus je poslal sezonsko karto in dodal \$1 v tiskovni sklad.

Little Falls, N. Y. — Frank Ma-

Cleveland, Ohio — John Krebel je poslal sedem naročnin, a ob enem sporoča, da sta se dva naročnika preselila na drug svet in tako naj jih črtam iz imenika. Smrt — le počasi deluj med našimi naročniki; in če se za en čas popolnoma ustaviš, bi bilo najboljše. Ob enem J. Krebel želi vse najboljše v novem letu. Zahvalim se mu tudi za knjigo Slovensko - Ameriški priporočnik, katero mi je poslal; zdaj bom pa lahko postregel našemu naročniku z njim.

Johnstown, Pa. — Frank Cvetan je poslal naročniške listke za Louis Stefanicha, John Gomi-larja, Antona Dolenca, Jacoba Gabrenja, in Andreja Vidriha. Druga mi ne poroča.

Cleveland, Ohio — Tukaj imam daljše pismo, o katerem bi moralo biti že pred tednom poročano, pa mi je šele zdaj prišlo v roke in se tiče neke objave, ki je bila v Proletarcu 30. nov. t. l., pod imenom "Dve knjigi Ameriških Slovencev". Posneto je bilo po Slovenskem poročevalcu s pripombo, da ne vemo, kdo je izrekel poslal.

Zdaj se je pa oglašil oni, ki je poslal dotični knjigi, kakor tudi več drugih knjig in kole-darjev in to je dobro znani Erazem Gorshe. On je poskrbel, da je dramsko društvo Ivan Can-kar naročilo 10 izvodov kole-darja, katere je potem Gorshe raz-pojal na devet raznih naslovov, to je koledar in Kristanovo po-vest "Brata". Se v Celovec na Koroško je poslal dve knjigi. Piše, da bi rabil še mnogo takih knjig, najmanj 30 do 50, katere bi poslal na najvažnejše urade v Sloveniji. Piše, da ima še ved-no kulturne stike s starim kra-jem, in da tam naše knjige ne-kaj pomenijo. Pravi pa, da kupi-

(Konec na 3. strani.)

Tole mi ne gre v glavo?

Ob vsakem Božiču si kristjani žele mir na zemlji in ob koncu decembra pa si voščijo srečno novo leto. Le čemu tudi kaj ne store za mir in zakaj se ne potrudijo v vsakem NOVEM letu tudi resno delati na to, da bi bilo res BOLJŠE od prejšnjega, to mi nikakor ne gre v glavo!

Iz SANSovega urada

3854 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
Telefon: LAwndale 2-9977

RAČUN ZA SEPTEBR IN OKTOBER 1949.

Bilanca 30. avgusta 1949	\$2,881.97
DOHODKI za upravni sklad SANSa:	
Podružnica št. 1 SANS, Detroit, Mich.	22.05
" " " " 8 " West Newton, Pa.	15.90
" " " " 12 " West Alliquippa, Pa.	14.95
" " " " 24 " Virden, Ill.	2.63
" " " " 27 " Arcadia, Kansas	9.00
" " " " 38 " Acmetonia, Pa. (filmi)	125.00
" " " " 45 " Sheboygan, Wis.	2.25
" " " " 54 " Chicago, Ill.	4.00
" " " " 55 " in društvo št. 138 SNPJ, Strabane, Pa. (filmi)	50.00
" " " " 56 " Milwaukee, Wis.	10.00
" " " " 73 " Herminie, Pa.	6.70
" " " " 91 " Chisholm, Minn.	2.00
" " " " 94 " Hostetter, Pa.	20.35
Progresivne Slovenke, krožek št. 10, Johnstown, Pa.	7.00
Za knjige	9.90
Razno	4.60
	\$ 306.33
	\$3,188.30

IZDATKI:

Najemnina urada	\$ 112.50
Razsvetljava	2.17
Plača gl. tajnika	130.35
Plača pomočnika	375.75
Telefon in telegrami	13.80
Poštšina	50.00
Uradne potrebine	5.50
Izredna pomoč	5.00
Davek socialne zaščite	13.32
Dohodninski davek od plač	36.40
Ekspres	47.76
Klišeji	16.00
Revije, časniki in razno	2.17
Skupaj	\$ 810.72

Bilanca v banki 31. oktobra 1949 \$2,366.17

Bilanca ročne blagajne 11.41

\$3,188.30

\$2,377.58

SKLAD OTROSKE BOLNISNICE

Bilanca 30. avgusta 1949	\$41,209.24
Prispevki v oktobru	214.50

\$41,423.74

Izdatki v zvezi z bolnišnico	\$ 2,188.86
------------------------------	-------------

Bilanca 31. oktobra 1949 **\$39,234.88**

SKLAD ZA ZDRAVILA ZA SLOVENIJO

Bilanca 30. avgusta 1949	\$3,099.05
Prispevki v septembru in oktobru	\$1,112.90

\$4,211.95

Izplačila v isti dobi	\$1,794.45
-----------------------	------------

Bilanca 31. oktobra 1949 **\$2,416.60**

Mirko G. Kuhel, gl. tajnik.

Milan Medvešek, blagajnik.

Z UPRAVNIKOVE MIZE

(Konec z 2. strani.)

ti jih ne more, založnikov pa ni. Nadalje sporoča, da je prejel pismo od Državne založbe Slovenije, od urednika Bogomila Gerlanca, ki se glasi:

"Spoštovani gospod, najlepše se vam zahvaljujem za prijazen darilo Ameriški družinski koledar, katerega sem te dni v redu prejel. O knjigi bomo poročali v reviji 'Slovenski knjižni trg'. Brez dvoma je ta koledar prav zanimiva izdaja in škoda, da je ne moremo dobiti tudi za naše knjižarne.

"Uredništvo Slovenskega književnega trga bo radevolje poročalo o vsaki vaši izdaji in vam bomo prav hvaležni, ako boste uredništvu pošiljali po izvod. Z lepimi pozdravi" in podpisatelja odelka, ki je že zgoraj omenjen.

V reviji 'Slovenski knjižni trg', števec 9. z dne 20. oktobra je ena cela kolona posvečena Ameriški družinski koledarju za leto 1949.

Na koncu pravi urednik: "Koledar ima veliko celostanskih slik naših umetnikov, fotografije itd. Po svoji opremi in ureditvi nam kaže drugačen svet in škoda, da ni knjiga tudi na našem knjižnem trgu."

Polega tega pripomni, da je poslal koledar tudi Narodni in Univerzitetni knjižnici v Ljubljani, kamor je že odposlal veliko našega "odvisnega" blaga.

Gorshetova miselnost je, da bi Prosvetna matica sklenila in z dogovorom z Državno Založbo Slovenije poslati tja več izvodov.

dov Ameriškega družinskega koledarja v zameno za druge knjige v letu 1950. Tam je sedaj v tisku "Slovenski pravopis", ki ima okrog tisoč strani. Knjiga "Slovenski pravopis" je najpopolnejši slovenski besednjak, kar jih še kdaj izšlo. Kritiki smatrajo to knjigo dokument naše rasti in zrelosti ob strani največjih kulturnih jezikov, pravi Gorshet.

Gorshetova sugestija je po miselnosti upravnika jako dobra; ne vem kako miselnost bodo izrazili drugi, kadar stvar pride na dnevni red. O tem se bo gotovo še kaj več govorilo in pisalo. Dobro bi bilo, da bi dobili zanesljivo zvezo, ne samo z državnimi zavodi, pač pa tudi s posamezniki, ki na ta način utrjuje medsebojno vero, da smo en narod in da se medsebojno pogovarimo za dobrobit nas vseh. Ameriški družinski koledar boste našli povsod kjer so naseljeni Slovenci. Ne dolgo tega sem poslal en izvod dr. Pedro Urbancu v Caracas, Venezuela. On je iz Ljubljane, če sem prav poučen.

Ob priliki kaj več o tem. Ako bi mi v uradu vsled prezaposlenosti pozabili na to, naj nas o tem zopet opomni. Včasih je treba malo dregati, pa gre!

Kdaj dobimo socializem?

Takrat, ko bodo zrela flišna delavci, ki zdaj v svoji zaslepljenosti le napadajo socialiste.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani)

nadami v bodočnost.

Boj za Peruzalem bo še trajal. Skupščina Združenih narodov je sklenila, naj pride pod mednarodno upravo. Zidovska vlada v Tel Avivu pa je izjavila, da je Jeruzalem glavno mesto židovstva in svetu sporočila, da se bo tja preselila. Za predlog, da se Jeruzalem izroči pod mednarodno upravo, je najbolj deloval Vatikan. Pravi, da le na ta način bo mogoče varovati svete kraje. Zidje dokazujejo, da bodo pod njihovo kontrolo bolj varni in pa da se iz Jeruzalema ne umaknejo za nobeno ceno. To pomeni, da ako hoče OZN svoj sklep tudi izvesti, bo morala rabiti silo. In tedaj bi se res lahko dogodilo, da bi v vojni takozvane svete kraje porušili in tega menda nihče ne želi. Zdi se torej, da bodo koncem konca v Palestini glede Jeruzalema spet zmagali Zidje in to sedaj brez vojne.

Kongresnika Gossett in Boggs pravita, da je v New Yorku že okrog 200.000 nelegalnih priseljencev. Utihovali so se preko Kanade in Kube, in pa s ponarejenimi potnimi listi. Trdita, da sta to dognala po dolgi preiskavi in grajata imigracijsko oblast, ker ni dovolj pazna. Med vrstni-

Polom kolonialnih carstev prizadeva zapadu velike skrbi

(Konec s 1. strani)

ropski kapitalizem. Baksita tudi prejema naša industrija največ iz Azije ter z njenih otkov. Lastninske pravice nad temi bogastvi pa so se po minuli ali drugi svetovni vojni zelo spremenile.

Nizozemska je morala — hočeš nočeš — spremeniti svoje stališče in je dovolila ustanovitev Indoneške zvezne republike.

Res si je nizozemski kapitalizem ohranil v nji še mnogo svojih starih privilegijev izkoriščanja ondotnih bogastev, toda za koliko časa?

Burma se je izmuznila iz rok angleškega kapitalizma skoro popolnoma in priznala je kitajsko komunistično vladno skoraj takoj za Sovjetsko zvezo.

Indija se polagoma puli iz klešč angleškega industrialnega imperija in si prizadeva postaviti se na svoje noge.

Filipini se kujajo. Pakistan itd.

Zapadne sile skušajo iz teh homatijs zase rešiti kolikor največ mogoče in v ta namen se vrše pogajanja, ki pa se sklepajo največ s takimi ljudmi, ki imajo med domačim ljudstvom najmanj zaslombe.

Npr. s šahom Perzije, od kjer zajemamo olje, v Egiptu, na Japonskem in še vedno mnogi ljudje v Washingtonu podpirajo Čiang Kajška, četudi vedo, da je vojno izgubil. Delujejo, da bi jo zanj mi začeli — s pomočjo Japonske, A ta igra je preč. Zapadni imperializem je v Aziji zatoni — upamo, da za zmerom.

Prehod v novo leto — draginja ostala še vedno "po starem"

(Konec s 1. strani)

ki imajo po tisoč in tisoče akrov kavinskih nasadov in ki so ob enem tudi vodje kavinega trasta. Navadno obdelovalci na kavinskih poljih pa nimajo od tega nobene koristi.

Res bi se življenske potrebščine lahko pocenile, a produkcija je sedaj skoro vsa v posesti monopola in njim je edina briga profit. Pokupijo npr. sadje — a ga poberejo le toliko kolikor mislijo, da bo na trgu zahtevno. Drugo seznije.

Zvezo vladnih subvencij pridobivalec krompirja. Točko se ga bo prodalo, kar ga je odveč, ga film ova plača. Enako je v kolokatero državi. In toliko si še vedno upajo reči "free enterprise" namočeno, da bi po pravici povedali, kje je privatnega profita na stroške vsakega ljudstva.

LISTNICA UREDNIŠTVA
Ta številka je morala biti dokončana v petek 23. decembra, ker tiskarna radi božičnih praznikov naslednje tri dni ni obratovala.

Enako zgodaj bomo morali zaključiti naslednjo številko.

cam pravita v svojem poročilu, da so ti nepostavni priseljenci največ Zidje. Da-li jih je res prišlo sem toliko kot trdita, ne vem in tudi ona dva bržkone ne ugibata. Vsekakor pa ve tudi brez preiskave, da je nepostavni priseljencev toliko veliko in tudi to je znano, da jih je največ v New Yorku. Tam jih je namreč najtežje izslediti.

Italijanski monarhisti zahtevajo novo glasovanje o vprašanju, ali naj bi Italija republika ali monarhija. Pri zadnjem referendumu so bili na vsakih pet glasov za republiko štiri glasovi za kralja Humberta. Monarhisti upajo, da bodo sedaj, ako pride o tem nov referendum, dobili večino. Njihova stranka je imela nedavno zborovanje v Rimu in pozdravil ga je bivši kralj Humbert, ki živi sedaj s svojo družino na Portugalskem. Za monarhijo so vsi bivši fašisti (pravzaprav so fašistični nazorovi tudi sedaj) in tudi Vatikan bi raje dinastijo kot pa republiko. Neprilika monarhistov je, da se je savojaka dinastija pod Mussolinijem toliko diskreditirala, da je bi nihče ne mogel oprati. Zato Italija za enkrat Humberta ne bo še povabila nazaj.

namreč v petek 30. decembra. Toliko v pojasnilo onim, ki so nam morda poslali dopise in oznanila, pa so prepreno došla za objavo v tej številki. Sploh je pošta v teh dneh silno neredna. Prejemamo stvari, ki niso naše — novinci se ne brigajo posebno za točnost, ker so le začasno najeti, a pritožbe pošti v takih zagatah nič ne pomagajo.

NOVE CESTE V SLOVENIJI

V Jugoslaviji se temeljito bavijo z vprašanjem, kako bi izboljšali cestno mrežo, da bi najboljše ustrezale avtomobilskemu prometu in ne zastajala za cestno mrežo držav z najvišjo tehniko.

Od stare Jugoslavije so podedovali cestno mrežo, ki ni zadoščala niti tedanjemu prometu. Sedaj se pa premišljeva letovajo naloge, da bi zgradili cestno mrežo, ki bo ustrezala ne le sedanjemu, temveč tudi bodočemu prometu. Po petletnem planu bodo zgradili v vsej državi 1,200 km cest z modernimi utrjenimi vozišči in obnovili 10,000-km cest z makadamskimi vozišči.

Osnovna veja cestne mreže bo Avtocesta bratstva in enotnosti, ki jo bodo še letos zgradili. Cesta bo zgrajena za takšno brzino, da bo mogoče z dobrim vzletom pripeti iz Ljubljane v Beograd v petih urah.

Najgostejšo cestno mrežo ima Slovenija. Glavne meje cestne mreže tvorijo tako imenovani cestni križi, katerega središče je Ljubljana. En krak je cesta Maribor-Ljubljana-Tret, drugi pa Podkoren-Kranj-Ljubljana. Novo mesto-Zagreb. To osnovno cestno mrežo bodo razen odseka Ljubljana-Kranj in odsekov, ki so jih zgradili po osvoboditvi, na novo zgradili, ker ne ustrezajo sodobnemu prometu.

Grednja cestne mreže hitro napreduje. V Sloveniji so zgrajene vse lupadne ceste mesta Ljubljane-odsek cestnega križa, ki spadata v območje mesta, nadalje so zgrajeni odseki Ljubljana-Prevoje, Ljubljana-Vrhnika in Celje-St. Peter v Savinjski dolini. V gradnji sta odseka Vrhnika-Logatec in St. Peter v Savinjski dolini-Grajska vas. Skupna dolžina cest osnovne cestne mreže, ki so bile zgrajene v Sloveniji od osvoboditve do danes, je 54 km, v gradnji pa je 20 km. Poleg navedenih najvažnejših cest so zgradili po osvoboditvi v Sloveniji še 100 km gozdni cest.

Čutiti so, da zdaj morajo znati. Za nekoga bi sicer bilo prav, ako bi ne znali, toda njihovi učitelji, se jim je zdelo, bo pomagalo. Čutiti so, da morajo brniti svojo učiteljsko pred onimi tremi, ki so prišli v razred in ki so se jim zdeli hudobni: ne Rožman niso mogli ne nadzornika, ki jih je prihajal plašiti, a tudi solzavo govorečega kaplana niso imeli radi.

"Gospod Rožman," je dejal nadzornik, "ali ne bi vi izpraznili otrok, kako je bilo?" "Oprostite, gospod nadzornik," je zajekal Rožman, "mišliti, da bi bilo bolje, ako bi to opravil gospod Magdič. On jih pozna..." Kaplan je zardel, vendar začel.

"Otročki," je dejal in se obrnil k razredu, "ali se še spominjate, kaj vam je gospa učiteljica rekla prejšnji ponedeljek? Mnogi ste se pritožili pri starših, da vam je rekla, da nikar ne hodite k maši, temveč rajši ostajte doma..."

"Gospa," je dejal zdaj Rožman, "morda ste pozabili, da le govorite z nadzornikom."

"Ne govorim prvič v življenju z nadzornikom," je odvrnila Giza, "če pa zadnjič, pa me tudi ne bo konec. Ali če me že kdo toži, mu hočem videti v obraz. In zahtevam, da pride gospod kaplan! On je dvignil ves ta prah, česar ni zanimal. Vprašajte Smona in mežnarja, in upam, da bosta ponovila tudi tu, kar sta bobnala po vsej fari: češ zdaj bo pa sam gospod Magdič zakuril Gizki! In gospod Magdič mi je sam priznal, da me je tožil!"

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)
"Gospa," je dejal zdaj Rožman, "morda ste pozabili, da le govorite z nadzornikom."

To sicer ni bilo res, toda Giza je povedala tako odločno, da je nadzornik samo pogledal Rožmana, zmignil z rameni, naposled pa poslal po — Magdiča. Ko se je kasneje izkazalo, da Magdič ni bil nič priznal, marveč da je nadzornik preprosto "nasedel", je bil besen. Tisti trenutek pa je bil prepričan, da se je Magdič ne samo zaklepetal, marveč še bahal in je bil jezen nanj.

Nasprotno pa je kaplan do ušes zardel, ko je sprevredil, da ga je nadzornik izdal. Nerač je šel, a izogniti se ni mogel. Ko sta se z nadzornikom spogledala, sta vedela, da se je zgodila "neljuba pometa".

"Zdaj pa," je rekla Giza, "naj gospod Magdič pokaže tistega, ki sem mu rekla, naj ne hodi k maši. Tu je ves razred, prosim."

Nadzornik, Rožman in kaplan so bili razdraženi, ker se je vse tako neprijetno zasukalo. Rožman je nad Gizo napravil kriz. Vedel je, da je izgubljena. Jezil pa se je tudi, ker se mu je zdelo, da bo naposled vse padlo na njegovo glavo.

V treh vrstah klopi je v razredu sedelo nad štirideset kmečkih kuštravih glav, ki so v zli slutnji, da se odigrava nekaj težkega in usodnega, naravnost odlično odgovarjali. Giza je bila prav zadovoljna z njimi in bila jim je — hvaležna. Čutila je, da jih ima rada, in čutila je, da je v teh otroških srcih še mnogo poštenosti, ne glede na nekaj tistih razvajencev, ki so se že zdaj vadili tožariti. — Otroci pa so tudi čutili, da bodo pri vsem tem sami mnogo odločili. Ze dober teden je ležalo nad razredom nekaj mučnega. Zdaj je stalo pred njimi in vedeli so, da gre za njihovo učiteljsko, za tisto, ki so se je spopetka tako bali in ki jim je bila dolgo tuja, ki pa so se je naposled privadili in jo na svoj način zelo radi imeli. Vedeli so, da pri njej ni izbrancev, da tu bogati ne pomejijo nič več kakor revni. Bila je stroga, toda zdelo se jim je, do je njena strogost drugačna, kakor pri drugih. Poleg vse strogosti ni bila dolgočasna, čutili so se sproščeni, nekam svobodni. Zdelo se jim je, da na svoj način mnogo znajo, dasi drugače kakor prej.

Čutili so, da zdaj morajo znati. Za nekoga bi sicer bilo prav, ako bi ne znali, toda njihovi učitelji, se jim je zdelo, bo pomagalo. Čutili so, da morajo brniti svojo učiteljsko pred onimi tremi, ki so prišli v razred in ki so se jim zdeli hudobni: ne Rožman niso mogli ne nadzornika, ki jih je prihajal plašiti, a tudi solzavo govorečega kaplana niso imeli radi.

"Gospod Rožman," je dejal nadzornik, "ali ne bi vi izpraznili otrok, kako je bilo?" "Oprostite, gospod nadzornik," je zajekal Rožman, "mišliti, da bi bilo bolje, ako bi to opravil gospod Magdič. On jih pozna..." Kaplan je zardel, vendar začel.

"Otročki," je dejal in se obrnil k razredu, "ali se še spominjate, kaj vam je gospa učiteljica rekla prejšnji ponedeljek? Mnogi ste se pritožili pri starših, da vam je rekla, da nikar ne hodite k maši, temveč rajši ostajte doma..."

"Gospa," je dejal zdaj Rožman, "morda ste pozabili, da le govorite z nadzornikom."

To sicer ni bilo res, toda Giza je povedala tako odločno, da je nadzornik samo pogledal Rožmana, zmignil z rameni, naposled pa poslal po — Magdiča. Ko se je kasneje izkazalo, da Magdič ni bil nič priznal, marveč da je nadzornik preprosto "nasedel", je bil besen. Tisti trenutek pa je bil prepričan, da se je Magdič ne samo zaklepetal, marveč še bahal in je bil jezen nanj.

Nasprotno pa je kaplan do ušes zardel, ko je sprevredil, da ga je nadzornik izdal. Nerač je šel, a izogniti se ni mogel. Ko sta se z nadzornikom spogledala, sta vedela, da se je zgodila "neljuba pometa".

Otroci so negibno sedeli, samo velike oči so bile uprte v ljudi pri mizi. Molčali so. Saj posebej ni bil nihče vprašan, pa zato nikomur ni prišlo na misel, da bi se sam od sebe dvignil. A ne dolgo. Nenadoma se je dvignil Stuhec in zaklical:

"Jaz! Jaz bom povedal!"

Bil je otrok najbogatejšega kmeta v fari. Lani je v razredu smel početi, kar se mu je zdelo, ker je razred poučeval Smon, ki je često prihajal k njim, tam jedel in pil. Giza pa je Stuhčevo samovolje kar hitro strla. Po dveh tednih je v veliko zadovoljstvo vsega razreda bil ukročen. Nekaj zausnig ga je poučilo, da je "špasa" konec in da bo bolje — mirovati.

Ko se je dvignil Stuhec, sta se dvignila še Srebot in Vlač. Drugi so se samo spogledali.

"Torej, Stuhec," je rekel Kaplan, "zdaj nam pa lepo povej, kako je bilo..."

"Učiteljica..." je začel.

"Gospa učiteljica," ga je prekinil Rožman, "saj nisi na paši!"

"Se tega ga niste naučili gospa," je rekel nadzornik in se namrdil.

"To ni moj sad, gospod nadzornik," je odvrnila Giza. "Ne jaz, drugi so mu dopovedali, da jaz nisem gospa." Pri nikomer drugem se ne bo zmotil! Sploh pa so mu učitelji samo učitelji, gospod se zanj začne nekje drugod! — Kaj pa je učitelj, mi je dejal? — Saj pri nas žre! — Pred mano se sicer boji, a je zdaj do bil poguma!"

"Gospa, ali ne bi nekoliko pohlevneje govorili?" je dejal nadzornik. "Menda nisem prišel sem, da bi dajal otrokom potuhlo?"

"Dali ste mu jo, ko ste me pokarali! Je že take sorte! Kaj pa morem jaz za to, če nalašč trdi, da je dvakrat dve pet? Kar poprašajte druge, kako se baha, češ da bom skoraj 'sfrčala' in ga ne bom več tepla..."

"Ali ga tepete?"

"Tudi in to temeljito! Ne bom vendar dovolila, da bi me desetleten fantin teroriziral, ker misli, da zaradi svojega bogatega očeta sme početi, kar hoče! Saj ni hotel imeti stalnega prostora v šoli, sprejel se je med poukom med klopmi, tepel druge, šel ven, kadar se mu je zahotelo in podobno. Jaz sem naposled učiteljica pri Svetem Ivanu, ne pa dekla pri tuhevih! Če je kak učitelj hodil tja jest in pit, meni tega ni treba. Sicer pa vam je vse to znano, saj ste sami bili tam," je rekla. Tudi Nadzornik je prebledel, nato pa dejal ostro:

"In če sem bil, kaj to vam mar. Nesramnost!"
"Nesramnost je, kar vi počnete."

te z mano! Ni mi mar, kam vi hodite, mar pa mi je, kadar pride tak paglavec in pripoveduje meni v obraz: Ji bo že dal nadzornik! Saj so ata bili pri njem in jim je rekel, da jo bo vrgel na cesto! On pa je tako naš, saj vedno prihaja k nam žret!"

Nadzornik je blebel in zardeval. Rožman je stal skrušeno brez besede in čutil, da bo še sam obležal pod razvalinami, ki se rušijo na Gizo. Prej je bil jezen nanjo, ko pa jo je zdaj videl docela zgubljeno, se mu je zasmilila. Tokrat se mu je zdelo lepa v svojem pogumu, ko je stala ob prepadu, v katerega bo vsak trenutek strmoglavila. Bil mu je žal, a pomoči tu ni bilo. Čutil je, da mu je bila ves čas draga, da jo je na neki način rad imel in zdaj je vedel, zakaj. A zdaj je bilo prepozno, da bi jo kdo kako rešil — sama je skočila v prepad.

Magdič je ožemal ustnice in bil rdeč ko kuhan rak. Čelo se mu je orosilo. Sele zdaj je čutil, zakaj je bil Reberniki pozimi taklo klavirno propadel. Obšel ga je strah, da nemara tudi z njim ne bo bolje. Gizi očitki so ga osupili in čutil je, da mu je nekaj zdrsnilo iz rok. Povrhu pa še ta bedasti Stuhec, ki doma vse sliši in se s tem baha okrog.

"Torej, Stuhec," je dejal kaplan z globokim glasom. "Pripoveduj, kako je bilo!"

Stuhec se ni dolgo pomišljal, saj je bil prepričan, da pogublja Gizo.

"Učiteljica," je ponovil, a tudi zdaj brez "gospa", "je rekla, naj rajši doma ostanemo, kakor pa da gremo k maši!" Ozrl se je ponosno po gospodi in po otrokih.

"Lažeš!"
Gospodje spredaj so se zganili in se ozrli proti zadnjim klopm, od koder je prišel ta vzklik. "Kdo je to rekel?" je vprašal kaplan. Vstali so kar trije fantje. "Saj je samo eden rekel," je menil kaplan.

"Laže," so tedaj dejali vsi trije in nato se je oglašalo po razredu:

"Laže." Tedaj se je oglašil eden kar sam od sebe:

"Meni je tuhec rekel, da so ga oče doma naučili, kako mora povedati!"
"Lažeš!" je rekel Stuhec srdito.

"Rekel si mi, ko sva šla v šola!" je vztrajal oni. "Rekel si: Danes pride nadzornik, da bomo to babo nagnali iz šole. Ata so mi povedali, kako naj govorim: Da je učiteljica rekla, naj ne hodimo k maši, ker ni boga. Zvečer pa bodo vsi pri nas žrili, mati že koljejo kokoši. Vse to si mi povedal."

"Pa Srebotu si," se je dvignil novi, "objubil kos kruha, če bo tako govoril, kakor mu ti poveš!"

"Meni je obljubljal nož. Pa nisem hotel!"
(Dalje prihodnjic)

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1950

CENA SAMO \$1.50

Naročila naslovite

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave ,

The Underlying Principle

Spanning the ages and bridging the gulfs between languages, colors, races and creeds is one plain and simple rule of behavior which has gained universal approval, if not universal obedience. The version most familiar to us reads—

"Therefore all things whatsoever ye would that men should do to you, do ye even so to them."

But the same rule with modifications and variations is known around the world. The Egyptian Book of the Dead has it—"He sought for others the good he desired for himself. Let him pass."

The Chinese sage, Confucius, put it negatively—"What you would not want done to yourself, do not to others."

It appears in Hindu scripture thus—"The true rule of life is to do by the things of others as one would do to his own."

The ancient Greeks had it from Aristotle in these words—"We should behave to friends as we would wish friends to behave to us." Seneca, the Roman, gave two versions—"In your dealings with other, harm not that you be not harmed," and "treat your inferiors as you would be treated by your betters."

The Buddha said—"One should seek for others the happiness one desires for himself."

How much older the Golden Rule is, nobody knows. But in strangely graven stones and dateless parchments, students have traced the gist of it again and again.

None of these authors gave to this basic rule of reciprocity any special name. The phrase "Golden Rule" was first used by Robert Recorde in 1540, and referred to the "rule of proportion" in mathematics.

But when and if the world decides to move in the direction of global reciprocity, the underlying principle will be discovered deep in all creeds and cultures—"Do as ye would be done by."

There is the bridge to the better world!

The Threat of Eisenhower

Here of late we've been reading news items and comments that indicate a tendency to boom General Dwight Eisenhower as a Republican candidate for President.

And we wonder what the leaders of Labor, who have gone Democratic, would do about something like that in 1952.

What we are thinking about now is the strong support that was given to General "Ike" by those self-same Labor Leaders before the last Democratic national convention. Then, if you can remember, it was "anybody but Truman." Some of the highest of Labor's top policymakers wanted Eisenhower to run as a Democrat—not because of what the general stood for, because he wasn't saying—but because they thought "Ike" was the best man to beat Harry.

Well, things have changed since then. Truman forced himself down the throats of his party's leaders. Labor quickly accepted him. And now we find Communists being hounded out of the CIO because they didn't follow the "political line" of that organization in the recent election.

Incidentally, we wonder how that ultimately will affect Socialists—and even Republicans—who refuse to have their party affiliations fixed by resolution.

But what we are now pondering it—

What will be the "political line" if Eisenhower runs for office. Will the same people who once hailed him as their big hope condemn him as anti-labor if he opposes Harry Truman for re-election? And will Eisenhower locals be ousted as subversive elements?

A NEW STATE FOR THE PEOPLE OF CHINA

Cannon boomed in Peiping and Mao Tse-tung told the world: "We announce the establishment of the People's Republic of China."

Before him were 661 delegates to the People's Political Consultative Conference. Some represented political organizations running from left to center; some spoke for workers in their areas, for farmers, for groups of scientists, teachers, businessmen, artists.

Some were specifically invited, like Madame Sun Yat-sen, widow of the founder of the first Chinese Republic; Gen Cheng Chien, former governor of Hunan who took himself and his province from Chiang Kai-shek's camp to the Communists; Gen. Chang Chih-chung who came to the Communists as a peace emissary to bargain for Chiang. When the bargaining failed, Chang Chih-chung stayed on.

For three months preparatory committees had been at work drafting a constitution for the conference to consider.

PEOPLE RULE: Mao asked the delegates to ratify what he called the "People's Democratic Dictatorship." The people were to be the dictators, Mao told them, "Imperialists and domestic reactionaries" were to be the dictated.

The government was to be under the leadership of the Communist Party, but the coalition was to be the broadcast in the history of China.

In foreign affairs, Mao said, China will stand with all peace-loving people "first with the Soviet Union and the new democratic countries."

The economy would be only partly socialized, Chang Lan, representative of the China Democratic League, told the conference. The government formula would differ from the unified political-administrative system of the U.S.S.R.

Knock at the Door

While the delegates pondered the new China, the Governor of Suiyuan in Inner Mongolia and 38 other provincial leaders proclaimed their adherence to it. Next door in Ninghsia province, 20,000 Moslems

'Al Capones' Now Have 'One Foot' in World of Business

But They Still Can't Operate Without Bribing Crooked Police and Politicians

There is something new — and something very old — about the big-time "tycoon" gamblers described by Edward T. Follard in a series of newspaper articles.

The new thing is that, unlike Al Capone and other underworld kings of the past, the present-day potentates of crime and gambling have "one foot planted firmly in the world of legitimate business, with big holdings in real estate, securities and other sound fields of investment."

The old part of the picture is brought out by a remark made to Follard by Frank Costello, one of the three "tycoons" described in the articles.

"I'm a gambler, but I don't operate where I'm not wanted," Costello said.

Thus he touched upon the truth which has long been known to every close observer of large-scale gambling. It cannot operate anywhere it is not "wanted" by crooked police and government officials. They are getting their "rake-off" wherever it exists.

Is the "Champ"

Costello Follard says, "is far and away the champ in America's underworld today. Big-time publicity began to come his way only about six years ago, and then because of his power in Tammany Hall, and not because of any outright violation of the law. But he had been a big shot long before this."

Costello has often been charged with being the king of slog machine (one-arm bandit) operators, and with vast power in crooked politics from coast to coast. The late Lewis J. Valentine, New York City's famous "honest cop" police chief, said of him, "I wonder whether there is a place in hell hot enough for him."

Yet here is Costello, dining and drinking richly at the swank Waldorf-Astoria, and telling a newspaper reporter about his "legitimate investments" — including ownership of three entire office buildings on and near Wall Street.

"Boss of Rackets"

The second "tycoon" is Joe Adonis, "who used to be called the 'boss of the Brooklyn rackets,' but who insists that his chief interest now is gambling casinos, and who owns a fleet of trucks."

The third "tycoon," Frank Erickson, "undisputed 'king of the book-makers,' is probably the richest of the three."

"All three," Follard says, "are avowed gamblers who seem to have found a shadowland where they can operate and still stay out of jail. Any one of the trio could retire tomorrow and live on his legitimate investments."

Unlike Al Capone, who was jailed for not paying income taxes, all three of these modern "tycoons" are careful to pay their taxes in full.

Yet they could not operate anywhere if crooked police and government officials did not "want" it that way.

GE Windfall for Stockholders

NEW YORK—Besides the regular dividend, GE stockholders will receive over 14 million dollars extra in January from that company. The company made this announcement shortly after telling the U. S. Department of Commerce that it couldn't give workers more than 2 cents in various benefits for the year; the extra dividend per share is 50 cents.

The proposed improvements for workers would amount to less than seven million dollars a year; the extra 14 million for the stockholders covers a three month period, and will be paid on top of the regular 14 million dollar dividend.

Besides this windfall, the company is paying off 25 million dollars on bonds which were not due until December, 1951.

Payments Average \$20.92

WASHINGTON—The U. S. Labor Department reported that average weekly unemployment compensation payments reached a new high of \$20.92 in October. It said \$1,415,000,000 was paid to workers temporarily out of jobs during the first 10 months of 1949, thus helping to bolster consumer purchasing power.

THE MARCH OF LABOR

1,015 COAL MINERS LOST THEIR LIVES AND 54,100 WERE INJURED IN MINE ACCIDENTS IN 1948—THE LOWEST SINCE 1910, WHEN THE GOVERNMENT STARTED KEEPING RECORDS.

THE RANKS OF ORGANIZED LABOR CONTAIN ALMOST 4 MILLION WOMEN.

IN 1939 WAGES WERE 65% OF THE NATIONAL INCOME. IN 1947 WAGES WERE 61% OF THE NATIONAL INCOME.

DON'T GAMBLE. GET THE BEST HATCH CAP YOUR MONEY BUYS. BUY ONLY THOSE BEARING THIS UNION LABEL. LOOK FOR THIS MARK OF QUALITY AND VALUE UNDER THE SWEATBAND.

"What are People" (Wives) "Worth"?

By JENNIE WILSON

Prof. George A. Pond of University of Minnesota, was reported in press (and Industrial Worker of Nov. 25) as reckoning that a farm wife, if hard working, adds \$2,760 a year to the family income, and so is worth, if capitalized as much as a \$69,000 investment paying 4 per cent.

What am I worth, Billy Boy, Billy Boy,
Oh, what am I worth, Charming Billy?
I'm the lovelight in your eyes,
But you're in for a surprise
When I tell you what I'm worth, Charming Billy.

There's an expert name of Pond, Billy Boy, Billy Boy,
Professor George A. Pond, Charming Billy,
And he's figured up my time
To the very last small dime
And this is what he says, Charming Billy.

I make for you each year, Billy Boy, Billy Boy,
Two thousand dollars clear, Charming Billy,
Sixty-nine thousand you'd invest
At four per cent no less,
To give you such return, Charming Billy.

But me you got "for free," Billy Boy, Billy Boy,
Not a blooming cent for me, Charming Billy!
And I'm puzzled (as you'll be) Billy Boy, Billy Boy,
For I really cannot tell
What in everlasting hell
You've done with all this cash, Charming Billy!

Monopolies: Road to Disaster

There is an old saying to the effect that it requires money to make money. The history of big business—the powerful monopolies—provides unqualified support of that claim. Big Business is becoming bigger; small business smaller.

During a 30-year period ending in 1939 the 200 largest corporations in the United States increased their assets from one-third of those held by all corporations to 50 per cent. In 1947 there were approximately 100,000 manufacturing corporations in the nation, but only 113 owned 46 per cent of the productive facilities. Between 1940 and 1947 there were 2,500 mergers.

Recalling the sharp increase in mergers after the first World War, the U. S. Department of Commerce noted, following the second World War: "The number of mergers and acquisitions have served in the past as an extremely sensitive barometer of trends in corporate concentration." Such a warning cannot go unnoticed, for monopolies stifle competition and breed high prices.

The Great Depression provided an excellent illustration of that. In the 1929-33 period in the non-monopoly farm field prices slumped 60 per cent. What happened to prices in farm equipment, 80 per cent-controlled by six manufacturers? They declined only 15 per cent. Monopoly-controlled products in general (such as steel, cement, autos, etc.) declined between 15 and 20 per cent as against from 30 to 50 per cent in non-monopoly manufactured goods.

Long ago the Clayton Anti-trust Act of 1914 became an ineffective piece of legislation. Although it forbade one firm from purchasing another's stock if it would reduce competition, Big Business got around the law (and was upheld by the Federal courts) by acquiring

Anti-Labor Would Kill Corporate Taxes

Look out for the Life Insurance Policy Holders Protective association.

This right-wing anti-labor organization has been following a clever tactic in its fight against progressive legislation.

A recent letter sent out by the group begins, "You took out a life insurance policy for the protection of your wife and family. Now you are worried because they no longer have the protection you planned for them when you took out your policy. . . ."

The letter goes on to say that the purchasing power of the dollar has declined because of progressive legislation enacted since 1933. The real reason for inflation—premature lifting of price controls in 1946—is ignored.

But then the letter gets down to its real purpose. It calls for a decrease in corporate taxes "to create new jobs." Also lower taxes on business would, through some magic formula, increase "the purchasing value of insurance and savings." That's what the outfit says.

How Much Will LLPE Spend?

A lot of unadulterated baloney has been passed around about how much money labor will spend in the 1950 political campaigns. Some commentators have written that Labor's League for Political Education will collect and spend \$16 million.

They base their figure on the fact that each of the approximately 8 million members of the American Federation of Labor will be asked to contribute \$2. Naturally, that will be on a voluntary basis. It has to be under the law.

We have never yet seen or heard of any large group contributing 100 per cent to anything voluntarily—whether it's to charity, clambakes or political campaigns. And it has been our further observation that the larger the group the smaller the ratio of its members who chip in.

Labor's League for Political Education will spend this much: For every \$100 that its enemies spend, it will spend a dollar—or less.—The Progressive Miner.

College World is Shocked

People who are interested in college athletic contests—and that includes millions who never went to college—are being provided with some "food for thought."

Old Harvard, one of the universities at which football was founded, announces it is getting out of the "big-time" game. Hereafter, Harvard will play only Princeton, Yale, and other "Ivy League" colleges which do not subsidize their "amateur" athletes.

Out at Kansas University, famous coach "Phog" Allen shocks the college world. He talks right out loud about something that is seldom mentioned.

College athletes, "Phog" warns, had better remember to pay income taxes on the secret salaries they get for playing "amateur" games. Otherwise, Uncle Sam is likely to get after them.

Rich "alumni," who pay players, colleges which give athletes "soft jobs," and even college presidents, who wink at it, are responsible for this state of affairs. Something seems wrong. Colleges are supposed to teach young men high ideals.—Labor.

Why Pensions to a People Who Were Sent to Jail?

The St. Louis Post-Dispatch editorially attacked payment of pensions to former Rep. May and Rep. Thomas, declaring that the law was not intended to benefit "Criminals." The Editorial follows:

"Among the many good things which former Rep. Andrew Jackson May of Kentucky and Rep. J. Farnell Thomas of New Jersey have damaged by their frauds in public office is the system of pensions for members of Congress.

"Ordinary citizens may reasonably wonder why the tax money which they worked hard to earn should be applied to paying pensions of these men, who were faithless to their public trust in the pursuit of crooked money for themselves.

"Perhaps it will disillusion some Americans to see jailbirds paid the pensions which were originally intended to express the thanks of a grateful Government for long and faithful service and to encourage good men to seek public office.

"Nevertheless, May has already started drawing a pension of \$280 a month for life, and Thomas will start drawing a pension of \$290 a month eight years hence when he reaches 62.

"In both cases most of the money will come from the United States Treasury, for Thomas has paid in only \$5000 to \$6000 of his share and May \$2716.

"It is unfortunate for public acceptance of the pension idea that May and Thomas are among its first beneficiaries. They cannot justly be deprived of their pensions, but the law could well be amended to prevent similar miscarriages of intention in the future.

"A member of Congress who has built up a considerable investment of his own funds in his pension account over the years should probably not be deprived of it for a single misstep in the end.

"But those who, like May and Thomas, have contributed a relative pittance of their own might reasonably be made to forfeit the payment from the public treasury, though getting their own investment back, if they prove grossly derelict. It is Congressmen whom the pension law is intended to benefit—not criminals."

Nuts to You!

One dark night, not long ago, a certain eminent Chicago alienist found himself standing at the wrong end of an incredibly large pistol. He was shocked to recognize the thug who was holding him up.

"Look here!" he protested. "Don't you know me? I'm your benefactor. Don't you recall I once saved you from the electric chair by proving you were crazy?"

The thug laughed heartily and playfully prodded his victim in the ribs with his revolver.

"Sure, I remember you!" he guffawed. "And ain't holding up your benefactor a crazy thing to do?"

Customer Is Always Right

A customer came to a cigar store counter and said: "Gimme a package of Paul Maels." "Paul Maels? Yes, sir," said the clerk.

A few minutes later, another man stepped up and said: "I want a pack of Pal Maels." The clerk said "Pal Maels? Yes, sir." Then a third came in and ordered "Pell Maels." The clerk replied, "Pell Maels? Yes sir."

A bystander said to the cigar clerk: "Say, how do you pronounce the name of those cigarettes?"

Said the salesman, "Just like the customer does."

